

บทที่ 4

ข้อโต้แย้งเรื่องการลดทอน

ตามลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีดังที่กล่าวมาในบทที่แล้วนั้น คำหรือมโนทัศน์เกี่ยวกับกลุ่มที่เรียกกันว่า คำแบบองค์รวม จะต้องนิยามได้ในรูปของข้อความเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลและไม่มีกฎสังคมใดที่ลดทอนไม่ได้ แต่ข้อเสนอของลัทธินี้ถูกโต้แย้งอย่างมากจากนักปรัชญาหลายคน คนที่สำคัญคือ มอริซ แมนเดลบอม เออร์เนสต์ เกลเนอร์ และซูซาน เจมส์

ข้อโต้แย้งของมอริซ แมนเดลบอม

แมนเดลบอม เขียนโต้แย้งเรื่องการลดทอนของลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีไว้ในบทความ 2 บทความ คือ บทความเรื่อง "Societal Facts"¹ และบทความเรื่อง "Societal Laws"² เป้าหมายของแมนเดลบอมในทั้ง 2 บทความนี้คือการลดทอนไม่เอื้อต่อการพัฒนาในทางสังคมศาสตร์ เนื่องจากเราไม่สามารถเข้าใจการกระทำของมนุษย์ในฐานะสมาชิกของสังคมได้ นอกจากเราจะมีสมมติฐานว่ามีข้อเท็จจริงทางสังคมอยู่ แมนเดลบอมได้ยกตัวอย่างประกอบอันเป็นตัวอย่างที่มีคนอ้างถึงกันมาก เมื่อต้องการโต้แย้งเรื่องการลดทอนของลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธี นั่นคือตัวอย่างเรื่องธนาคาร

¹ Maurice Mandelbaum, "Societal Facts," in Modes of Individualism and Collectivism, pp. 221-234.

² Maurice Mandelbaum, "Societal Laws," Ibid., pp. 235 - 247.

สมมติว่าข้าพเจ้าเข้าไปในธนาคารแห่งหนึ่ง จากนั้นข้าพเจ้าหยิบใบถอนเงินและกรอกข้อความลงไป ข้าพเจ้าเดินไปที่ช่องพนักงานการเงิน ยื่นใบถอนเงิน เขาให้เงินแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าออกจากธนาคารและจากไป คราวนี้สมมติว่าคุณกำลังสังเกตการกระทำของข้าพเจ้าและคุณมีเพื่อนร่วมทาง เอาเป็นว่าเป็นชาวเกาะโทรเบียนด์ ถ้าคุณต้องการอธิบายถึงพฤติกรรมของข้าพเจ้า คุณจะทำอย่างไร คุณสามารถอธิบายว่าการกรอกข้อความลงในใบถอนเงินนั้น เป็นวิธีการที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พนักงานการเงินมีต่อข้าพเจ้า นั่นคือเป็นวิธีการที่ทำให้เขายื่นธนบัตรและเหรียญให้ข้าพเจ้า และคุณสามารถอธิบายการกระทำที่ต่อเนื่องกันทั้งหมดของข้าพเจ้าว่ามีจุดประสงค์มุ่งสู่จุดหมายนี้โดยเฉพาะ คุณยังสามารถอธิบายความสำคัญที่ข้าพเจ้าให้ต่อการครอบครองธนบัตรและเหรียญเหล่านี้โดยติดตามข้าพเจ้าไปและชี้ให้เห็นว่าการครอบครองของดังกล่าวนี้ทำให้ผู้อื่น เช่น พนักงานในร้านค้ามอมสินค้าแก่ข้าพเจ้าเพราะข้าพเจ้าให้ธนบัตรและเหรียญแก่เขา . . .

อย่างไรก็ตาม มันยังคงจำเป็นเช่นกันที่คุณจะต้องให้ข้อมูลแก่คนแปลกถิ่นที่ติดตามคุณมาว่า มันไม่เป็นการเพียงพอที่ใครสักคนจะกรอกข้อความลงในใบถอนเงินอย่างนั้นและเที่ยวยื่นให้ใครก็ได้ที่เขาบังเอิญพบ . . . กล่าวโดยย่อคือ เราต้องอธิบายโครงสร้างพื้นฐานของระบบธนาคารให้เขาฟังเป็นอย่างดีที่สุด แน่นอน ในการทำเช่นนั้น เราต้องใช้มนต์ศน์ที่พาดพิงถึงรูปการณใดรูปการณหนึ่งขององค์การทางสถาบันในสังคมของเรา . . . ในทุกกรณีเยี่ยงนี้ พฤติกรรมที่แท้จริงของปัจเจกบุคคลคนใดก็ตามที่มีต่อคนอื่นจะไม่มีทางเข้าใจได้ นอกเสียจากเราจะมองพฤติกรรมของเขาในรูปของสถานภาพและบทบาทของผู้นั้น และมนต์ศน์เรื่องสถานภาพและบทบาทย่อมไร้ซึ่งความหมาย นอกเสียจากเราจะตีความมันในรูปขององค์การทางสังคมที่ปัจเจกบุคคลเป็นสมาชิกอยู่เท่านั้น³

จากตัวอย่างนี้แมนเดลบอมสรุปว่า (ก) การเข้าใจหรือการอธิบายการกระทำของปัจเจกบุคคล เราต้องพาดพิงถึงข้อเท็จจริงทางสังคม (ข) ข้อความเกี่ยวกับ

³Mandelbaum, "Societal Facts", p. 224.

ข้อเท็จจริงทางสังคมจะลดทอน เป็นข้อความ เกี่ยวกับการกระทำของปัจเจกบุคคลไม่ได้
แมนเดลมอบเห็นว่านักปรัชญาและนักสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่ยอมรับ (ก) แต่ปฏิเสธ (ข)
โดยยืนยันว่าลดทอนได้

การที่ข้อความเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางสังคมไม่อาจลดทอนเป็นข้อความ
เกี่ยวกับปัจเจกบุคคลได้โดยคงใจความครบถ้วนสมบูรณ์นั้น อาจเปรียบเทียบได้กับ
การที่ข้อความเกี่ยวกับสิ่ง(thing-statements) ไม่สามารถลดทอนโดยสมบูรณ์
ให้เป็นข้อความเกี่ยวกับประสาทสัมผัสได้ ตัวอย่าง เช่น หากเราต้องการลดทอน
ข้อความเกี่ยวกับสัมผัสให้เป็นข้อความเกี่ยวกับประสาทสัมผัส เราอาจระบุถึงข้อมูล
ทางประสาทสัมผัสทุกอันที่เรามีเกี่ยวกับสัมผัส เช่น สี กลิ่น รส ฯลฯ แต่ข้อมูล
ทั้งหมดนี้รวมกันก็ยังไม่อาจให้ผู้อื่นแน่ใจได้ว่าเรากำลังบ่งถึงผลไม้นชนิดหนึ่งที่เรียกว่า
สัมผัส หากเราต้องการให้ผู้อื่นแน่ใจได้โดยสิ้นเชิง เราต้องระบุถึงเงื่อนไขของการ
ปรากฏข้อมูลทางประสาทสัมผัสเหล่านี้ นั่นคือตัวผลสัมผัส ซึ่งเท่ากับเราต้องกลับมาใช้
ข้อความเกี่ยวกับสิ่งอื่น ในทำนองเดียวกัน เมื่อเราพยายามอธิบายพฤติกรรมของ
คนที่ถอนเงินจากธนาคาร การอธิบายพฤติกรรมนี้ในรูปของข้อความเกี่ยวกับปัจเจกบุคคล
เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ในท้ายที่สุดเรายังคงต้องกลับไปพาดพิงถึงข้อเท็จจริง
ทางสังคม

ในประเด็นนี้มักมีข้อโต้แย้งว่าการที่เราแปลข้อความโดยสมบูรณ์ไม่ได้นั้นเป็น
เรื่องทางการปฏิบัติ ไม่ใช่ปัญหาทางทฤษฎี ปัญหาทางการปฏิบัติดังกล่าวนี้คือถ้าเรา
จะแปลข้อความให้สมบูรณ์ มันจะต้องใช้ข้อความยืดยาวไม่จบสิ้น แต่แมนเดลมอบ
เห็นว่าปัญหาการแปลข้อความนี้เป็นปัญหาทางทฤษฎีด้วย นั่นคือปัญหาเรื่องการลดทอน
ข้อความซึ่งมีคำแบบองค์รวมให้กลายเป็นข้อความที่มีแค่ปัจเจกบุคคลไม่ใช่เป็นปัญหาแค่
การที่เราต้องการวิเคราะห์ข้อความเกี่ยวกับการกระทำของคน แต่เป็นเรื่องที่เรา
ต้องการอธิบายข้อเท็จจริงบางอย่างด้วย และในการอธิบายนั้นเราต้องกลับไปใช้
มโนทัศน์เกี่ยวกับสังคมเสมอ อีกทั้งมโนทัศน์ดังกล่าวนี้ไม่อาจนิยามได้โดยสมบูรณ์ในรูป
ของพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล

แมน เดลบอม เห็นว่ามีข้อโต้แย้งที่สำคัญ 3 ประการต่อความคิดว่าข้อเท็จจริงทางสังคมลดทอนเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลไม่ได้ ข้อโต้แย้ง 3 ประการนี้คือ ข้อโต้แย้งทางภววิทยา ข้อโต้แย้งทางญาณวิทยา และข้อโต้แย้งทางสังคม

1. ข้อโต้แย้งทางภววิทยา

ข้อโต้แย้งทางภววิทยามีสาระสำคัญดังนี้คือ ข้อเท็จจริงทางสังคมไม่ได้มีอยู่ในตัวมันเองถ้าไม่มีปัจเจกชนที่คิดหรือกระทำในทางใดทางหนึ่ง แต่ตามทัศนะของแมน เดลบอมนั้น การถือว่าข้อเท็จจริงทางสังคมลดทอนไม่ได้มิได้หมายความว่าสังคมเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่อย่าง เป็นอิสระจากมนุษย์ ข้อเสนอของแมน เดลบอมคือความคิดและการกระทำของคนได้รับอิทธิพลจากสังคม ดังนั้นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธรรมชาติของสังคมจึงต้องถือว่าเป็น เอกเทศจากคน ความคิดนี้ถูกคัดค้านต่อไปว่าในประวัติศาสตร์จะต้องเคยมีมนุษย์ที่เกิดมาโดยไม่ได้อยู่ในสังคมและสร้างสังคมขึ้นมา ฉะนั้นข้อเท็จจริงทางสังคมจึงมีกำเนิดมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ ข้อเท็จจริงทางสังคมจึงต้องลดทอนได้ ในประเด็นนี้แมน เดลบอมแย้งว่าสิ่งที่เราสนใจคือการที่สังคมดำรงอยู่แล้วในปัจจุบัน ข้ออ้างเหตุผลว่าข้อเท็จจริงทางสังคมลดทอนได้เพราะสังคมเกิดจากพฤติกรรมของคนเป็นการอ้างต้นกำเนิดอย่างไม่สมเหตุผล (genetic fallacy) ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดของการอ้างต้นกำเนิดอย่างไม่สมเหตุผล อาทิ เช่น จากความรู้เกี่ยวกับประวัติการละครนั้น ต้นกำเนิดของการละครคือละครสมัยกรีกซึ่งเป็นพิธีกรรมทางศาสนาอย่างหนึ่ง และละครกรีกได้พัฒนาต่อมาจนกลายเป็นละครสมัยใหม่ในปัจจุบัน แต่จากความรู้เรื่องต้นกำเนิดของละครนี้ มันไม่สมเหตุผลที่จะไปสรุปว่าละครบรอดเวย์เป็นรูปแบบของพิธีกรรมทางศาสนาอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับละครกรีก

แต่ยังมีปัญหาอยู่อีกประเด็นหนึ่งคือ ข้อเท็จจริงทางสังคมนั้นที่แท้แล้วมีสถานะทางภววิทยาอย่างไรโดยที่ยังยืนยันว่าการมีอยู่ของข้อเท็จจริงทางสังคมขึ้นอยู่กับกิจกรรมของมนุษย์ ทว่าในขณะที่เดียวกันมันก็ได้เป็น เอกลักษณะกับกิจกรรมเหล่านั้น ปัญหานี้มีคำตอบได้ในสองลักษณะคือ

ลักษณะแรกคือแนวความคิดว่า องค์รวมไม่เท่ากับผลรวมของส่วนประกอบ
 สิ่งคมไม่เท่ากับผลรวมของการกระทำของปัจเจกชนทั้งหลาย คำตอบลักษณะนี้เป็น
 คำตอบตามแบบลัทธิองค์รวมซึ่งแมนเดลมอมเองก็ไม่ต้องการใช้คำตอบแบบนี้ . . . เนื่องจาก
 แมนเดลมอมยังไม่แน่ใจว่าเราสามารถหาเหตุผลสนับสนุนลัทธิองค์รวมได้ในทางปรัชญา
 นอกจากนี้คำตอบนี้ยังมีสมมติฐานว่า "ส่วนประกอบ" ของสิ่งคมคือปัจเจกบุคคล
 แมนเดลมอมไม่เห็นด้วยกับสมมติฐานนี้ ในทัศนะของเขานั้น ส่วนประกอบของสิ่งคมคือ
 ข้อเท็จจริงทางสังคม ไม่ใช่ปัจเจกบุคคล มิฉะนั้นมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งคมจะต้องสามารถ
 แปลเป็นพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลได้หากเรามีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับความสัมพันธ์
 ระหว่างปัจเจกบุคคลทั้งหมด แต่จริง ๆ แล้ว เราพบว่าการวิเคราะห์ข้อความเกี่ยวกับ
 ข้อเท็จจริงทางสังคมจะต้องใช้มโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งคมอื่น ๆ เข้ามาช่วยเสมอ เช่น
 การอธิบายการถอนเงินจากธนาคาร เราต้องพาดพิงถึงระบบกฎหมายและการเงิน
 การอธิบายค่านักศึกษา เราต้องพาดพิงถึงข้อความเกี่ยวกับระบบการศึกษา ดังนั้น
 สิ่งที่เป็นส่วนประกอบของสิ่งคมจึงไม่ใช่ปัจเจกบุคคล แต่เป็นสถาบันต่าง ๆ ที่เป็น
 ลักษณะเฉพาะของสิ่งคมนั้น ส่วนปัญหาที่ว่าสิ่งคมมีลักษณะตามแบบลัทธิองค์รวมแค่ไหนนั้น
 เป็นคำถามที่ยังถกเถียงกันอยู่

แมนเดลมอมเห็นด้วยกับคำตอบในลักษณะที่สองคือการถือว่าการมีอยู่ของ
 ข้อเท็จจริงชุดหนึ่งอาจขึ้นอยู่กับการมีอยู่ของข้อเท็จจริงอีกชุดหนึ่ง แต่ไม่จำเป็นที่
 ข้อเท็จจริงชุดแรกต้องเป็นเอกลักษณ์กับข้อเท็จจริงชุดหลัง ตัวอย่างเช่น พวก
 อนุปรากฏการณ์นิยม (Epiphenomenalism) ซึ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง
 ปรากฏการณ์ทางสมองกับปรากฏการณ์ทางจิต ตามทัศนะของพวกอนุปรากฏการณ์นิยม
 นี้ถือว่าปรากฏการณ์ทางจิต เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ทางสมอง ทว่ามันก็มีได้เป็น
 เอกลักษณ์กัน ในทำนองเดียวกัน ข้อเท็จจริงทางสังคมอาจดำรงอยู่โดยขึ้นอยู่กับการ
 มีอยู่ของกิจกรรมมนุษย์ ทว่ามิได้หมายความว่าข้อเท็จจริงทางสังคมต้องเป็นเอกลักษณ์
 กับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัจเจกบุคคล

2. ข้อโต้แย้งทางญาณวิทยา

ข้อโต้แย้งทางญาณวิทยา เป็นข้อโต้แย้งที่พวกลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียนวิธีใช้กันมาก ไม่ว่าจะเป็นเฮก ปรอปเปอร์หรือวัตกินส์ นั่นคือคำแบบของครวมหรือข้อเท็จจริงทางสังคมเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาจากความคิด แต่ไม่มีวัตถุจริงรองรับให้บ่งชี้ถึง เมื่อไรก็ตามที่เราต้องการบ่งชี้ถึงวัตถุของคำแบบของครวมหรือข้อเท็จจริงทางสังคม เราได้แต่บ่งชี้ไปที่การกระทำของคน ดังนั้นข้อเท็จจริงทางสังคมทั้งหมดต้องลดทอน เป็นแบบแผนพฤติกรรมของปัจเจกชนได้

แมนเดิลบอมคัดค้านข้อโต้แย้งนี้โดยยกตัวอย่างเรื่องธนาคารซ้ำอีกครั้งหนึ่งในการเข้าใจพฤติกรรมของคนที่ไม่ถอนเงิน เราต้องเข้าใจว่าการกระทำทั้งหมดนั้นมีความต่อเนื่องกัน และสิ่งที่เชื่อมโยงพฤติกรรมทั้งหมดคือความตั้งใจ และความตั้งใจนี้ก็สังเกตได้ด้วยผัสสะ เราอาจบอกว่าเรารู้ความตั้งใจนี้ได้บนพื้นฐานของการสังเกตความตั้งใจที่เป็นประสบการณ์ภายในของตัวเอง แต่ในแง่นี้เราก็อาจรับรู้ถึงสถานะทางสังคมของตัวเองได้ไม่น้อยกว่าเรื่องความตั้งใจ เช่น เรารู้ว่าเราเป็นสมาชิกในครอบครัวนี้ เรามีบทบาทหน้าที่อย่างไร ฯลฯ และเราสามารถขยายการรับรู้ไปสู่สถานการณ์ที่แตกต่างจากประสบการณ์ของเราโดยสิ้นเชิงได้ เช่น ทำความเข้าใจกับรูปแบบครอบครัวที่เราไม่เคยเห็นมาก่อน ไม่น้อยไปกว่าที่เราสามารถประยุกต์ความรู้เรื่องความตั้งใจของเราเพื่อไปเข้าใจคนอื่นที่ทำอะไรที่แตกต่างจากเรา ดังนั้นจึงไม่มีเหตุผลทางทฤษฎีความรู้ทำให้เราจำเป็นต้องพยายามลดทอนข้อเท็จจริงทางสังคม เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล

3. ข้อโต้แย้งทางสังคม

ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียนวิธีมักมีข้ออ้างว่าทัศนคติการลดทอนไม่ได้ของข้อเท็จจริงทางสังคมนี้ทำให้เกิดความคิดว่า คนเป็นแค่ฟันเฟืองของระบบสังคม ไม่มีการริเริ่มเป็นของตนเอง ไม่มีแม้แต่ธรรมชาติมนุษย์ที่ไม่ถูกกำหนดโดยสังคม ในแง่นี้แมนเดิลบอมได้โต้แย้งไปแล้วบ้างว่า การที่ข้อเท็จจริงทางสังคมลดทอนไม่ได้นั้นมิได้หมายความว่าข้อเท็จจริง

เกี่ยวกับความคิดและการกระทำของคนไม่มีอยู่ และข้อเท็จจริงทางสังคมและปัจเจกบุคคล มีปฏิสัมพันธ์กันได้ หนึ่ง หากเราต้องการเข้าใจถึงความขัดแย้งของที่ปัจเจกบุคคลมีต่อสังคม เราก็ต้องยึดทัศนะว่ามีข้อเท็จจริงทางสังคมภายนอกซึ่งบีบบังคับปัจเจกบุคคลอยู่เท่า ๆ กับที่เรา ต้องยอมรับว่ามีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจิตใจของปัจเจกบุคคลซึ่งขัดแย้งกับแรงบีบบังคับเหล่านั้น

ในประเด็นเรื่องการเผชิญหน้ากันระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมนั้น วัตกินส์ ได้แย้งแมนเดลบอมไว้ว่า จริง ๆ แล้วความคิดที่ว่ามีความขัดแย้งระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม เป็นความคิดที่สอดคล้องกันดีกับลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธี เนื่องจาก ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีเน้นอยู่เสมอว่าแผนการณ์ต่าง ๆ ของคนมักดำเนินไป ผิดพลาดหรือก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่ได้ตั้งใจไว้ แต่สิ่งที่ลัทธินี้ยืนยันต่างกันออกไปคือสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อปัจเจกบุคคลนั้น เกิดขึ้นมาจากคนอื่น หากใช้เกิดจากกฎทางสังคม หรือประวัติศาสตร์ที่ลดทอนมิได้⁴ แต่ตามข้อวิจารณ์ของวัตกินส์นี้ วัตกินส์ถือว่าความคิดของแมนเดลบอม เป็นความคิดแบบเดียวกับพวกลัทธิองค์รวมหรือประวัติศาสตร์นิยมซึ่งเชื่อในกฎสังคมแบบชะตากรรม (Fatalism) นั่นคือมนุษย์ไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงความเป็นไปของประวัติศาสตร์ได้ ในขณะที่แมนเดลบอมนั้นแม้จะยืนยันว่าตัวเองเป็นนักต่อต้านการลดทอน แต่ก็ไม่เคยสนับสนุนลัทธิองค์รวมแบบชะตากรรม จริงอยู่การเป็นนักลัทธิองค์รวมย่อมหมายถึงการเป็นนักต่อต้านการลดทอนในตัวเอง ทว่าการเป็นนักต่อต้านการลดทอนมิได้หมายความว่า จะต้องเป็นนักลัทธิองค์รวมด้วย ดังนั้น ข้อขัดแย้งระหว่างวัตกินส์และแมนเดลบอมในประเด็นนี้จึงมิใช่ข้อขัดแย้งระหว่างลัทธิปัจเจกชนนิยมฝ่ายหนึ่งกับลัทธิองค์รวมอีกฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นข้อขัดแย้งซึ่งเกิดจากการนิยาม

⁴Watkins, "Methodological Individualism and Social Tendencies", p. 278.

วัตกินส์วิจารณ์แนวความคิดเรื่องข้อเท็จจริงทางสังคมของแมน เคลบมไวว่า การที่แมน เคลบมไวนิยามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลไว้แคบมากจึงเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความคิดและการกระทำของบุคคลบางคนโดยเฉพาะเจาะจง ทำให้แนวโน้ม (dispositions) ของปัจเจกบุคคลนิรนามซึ่งมีบทบาทสำคัญในการอธิบายแบบ ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีกลายเป็นข้อเท็จจริงทางสังคมไปโดยคำนิยาม⁵ ทว่าข้อวิจารณ์ของวัตกินส์ยังไม่มีน้ำหนักเพียงพอ เพราะคำว่า "แนวโน้ม" ซึ่งวัตกินส์ ใช้อยู่น้อยๆ นั้น วัตกินส์เองไม่เคยนิยามชัดเจนว่ามันคืออะไรกันแน่ คำว่า "แนวโน้ม" นี้เป็นคำที่มักใช้กันในทางจิตวิทยา แต่หากวัตกินส์ใช้คำ ๆ นี้ในความหมายเดียวกับใน ทางจิตวิทยาแล้ว ก็หมายความว่าลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีไม่แตกต่างจากลัทธิ จิตวิทยานิยม และการลดทอนที่วัตกินส์สนับสนุนย่อมเป็นการลดทอนทฤษฎีทางสังคมให้ กลายเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยา แนวความคิดนี้ทั้งวัตกินส์และปอปเปอเองก็ปฏิเสธไม่เห็น ด้วย เมื่อมาดูแนวโน้มของปัจเจกบุคคลนิรนามที่วัตกินส์เห็นว่ามีบทบาทสำคัญในการอธิบาย แล้วจะยิ่งเห็นความไม่ชัดเจนมากขึ้น

วัตกินส์อธิบายถึงแนวโน้มของปัจเจกบุคคลนิรนามนี้โดยยกตัวอย่างว่า มีบางคน เท่านั้นที่มีแนวโน้มจะร้องไห้เมื่อดูละครเรื่อง "โอเชลโล" แต่ตำรวจทุกคนมีแนวโน้มจะ เป่านกหวีดภายใต้สถานการณ์บางอย่าง อย่างหลังนี้เองที่วัตกินส์เรียกว่าแนวโน้มของ ปัจเจกบุคคลนิรนาม⁶ แต่จริง ๆ แล้วการที่ตำรวจจะเป่านกหวีดภายใต้สถานการณ์บางอย่าง นั้นควรจะถือว่าเป็นแนวโน้มหรือเป็นบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพกันแน่ ถ้าถือว่าเป็นบทบาท หน้าที่ตามสถานภาพ ข้อเท็จจริงว่าตำรวจเป่านกหวีดภายใต้สถานการณ์บางอย่างก็ต้องถือว่าเป็นข้อเท็จจริงทางสังคม นั่นคือเราจะเข้าใจพฤติกรรมของตำรวจได้ก็ต่อเมื่อเรามองพฤติกรรม

⁵ Ibid., p. 271.

⁶ Watkins, "Ideal Types and Historical Explanation," p. 163.

นั้นภายในเงื่อนไขขององค์กรทางสังคมที่ปัจเจกบุคคลเป็นสมาชิกอยู่ วัตกินส์กล่าวถึงแนวใหม่ไว้ว่าระบบของแนวใหม่ก่อกำเนิดขึ้น เป็นบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคล⁷ แต่การที่ตำรวจเป่านกหวีดภายใต้สถานการณ์บางอย่างไม่น่าจะถือได้ว่าเป็นบุคลิกภาพ การเข้าใจพฤติกรรมของตำรวจนี้เป็นข้อเท็จจริงทางสังคมจะช่วยให้เข้าใจได้ว่า ในบางกรณีคนสามารถเกิดความรู้สึกขัดแย้งกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น ภายใต้สถานการณ์ที่ตำรวจต้องเป่านกหวีดนั้น นายตำรวจบางนายอาจไม่ยอมเป่านกหวีดเนื่องจากเหตุผลส่วนตัวบางอย่าง

การที่แนวความคิดของแมน เดลบอม ไม่ใช่เป็นแบบลัทธิองค์รวมนั้น เห็นได้ชัดในบทความเรื่อง "Societal Laws" ในบทความนี้แมน เดลบอมวิจารณ์ว่าการที่ผู้สนับสนุนลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียนวิธีเสนอหลักการของลัทธิตนควบคู่ไปกับการวิพากษ์วิจารณ์ลัทธิประวัติศาสตร์นิยมและลัทธิองค์รวมนั้น ทำให้ดูเหมือนว่าการปฏิเสธลัทธิปัจเจกชนนิยม-เชิงระเบียนวิธีย่อมเท่ากับยอมรับลัทธิองค์รวมไปโดยปริยาย แมน เดลบอมไม่เห็นด้วยกับความคิดนี้ ดังที่กล่าวมาแล้วว่าคนที่ปฏิเสธลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียนวิธีไม่จำเป็นต้องเห็นว่าส่วนประกอบของสังคมคือปัจเจกบุคคล แต่อาจเห็นว่าเป็นสถาบันตั้งนั้นถ้าเขาเชื่อว่าส่วนรวมกำหนดส่วนประกอบ เขาไม่จำเป็นต้องเชื่อว่าปัจเจกบุคคลถูกกำหนดโดยสังคม ส่วนในแง่ของกฎหรือทฤษฎีนั้นแมน เดลบอม เห็นว่ามีกฎสังคมที่ลดทอนไม่ได้ แต่ไม่ได้หมายความว่า การยอมรับกฎประเภทนี้เท่ากับยอมรับลัทธิองค์รวม เพียงแต่แมน เดลบอม เห็นว่าในการอธิบายสังคมนั้น เราควรใช้ได้ทั้งกฎทางจิตวิทยาหรือกฎเกี่ยวกับพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลและกฎสังคม โดยไม่จำเป็นต้องลดทอนกฎประเภทหลังเป็นประเภทแรก

ข้อโต้แย้งของเออร์เนสต์ เกลเนอร์

ในบทความเรื่อง "Holism versus Individualism"⁸ เกลเนอร์เห็นว่า

⁷ Ibid., p. 159.

⁸ Ernest Gellner, "Holism versus Individualism," in Readings in the Philosophy of the Social Sciences, pp. 254-268.

สมมติฐานเบื้องต้นของลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียนวิธีคือคำแบบองค์รวม เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นในความคิด มันจึงย่อมไม่สามารถเป็นสาเหตุของสิ่งที่มีอยู่จริง ๆ ได้ ข้ออ้างเหตุผลนี้ประกอบด้วยความเชื่อในความจริงที่ไม่ต้องพิสูจน์ (truism) ว่าองค์รวมเกิดมาจากการรวมกันของส่วนประกอบ ทำให้ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียนวิธีมีข้อสรุปว่าการอธิบายสังคมในขั้นสุดท้ายนั้นต้องอยู่ในรูปของแนวโน้มของปัจเจกบุคคล

แต่ปัญหาเรื่องการลดทอนทฤษฎีสังคมให้อยู่ในรูปของพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลนี้มีข้อขัดแย้งคือ ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียนวิธีมีข้ออ้างเหตุผลโน้มนำให้เห็นว่าการลดทอนนี้เป็นไปได้ แต่มันมักล้มเหลวหรือทำไม่ได้สมบูรณ์ในทางปฏิบัติ

เกลเนอร์สรุปหลักการสำคัญของลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียนวิธีจากบทความเรื่อง "Ideal Types and Historical Explanation" ของวัตกินส์ว่า การอธิบายสังคมต้องนิรนัยจากปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้องและแนวโน้มของปัจเจกบุคคลเหล่านั้น นั่นคือ (ก) ข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นอกเหนือจากปัจเจกบุคคลต้องถูกตัดออกจากคำอธิบายในขั้นสุดท้าย (ข) ข้อความซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มของปัจเจกบุคคลจะต้องถูกตัดออกเช่นกัน โดยคำว่า "แนวโน้ม" (dispositions) ในที่นี้ เกลเนอร์หมายถึงปฏิกริยาของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อมซึ่งเราสามารถเข้าใจได้ (intelligible) การที่เกลเนอร์นิยามความหมายของคำว่า "แนวโน้ม" เช่นนี้ทำให้เขาสรุปว่า ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียนวิธีของวัตกินส์ไม่แตกต่างอะไรมากกับพวกจิตวิทยานิยมซึ่งเน้นการลดทอนสังคมศาสตร์เป็นจิตวิทยา

เกลเนอร์ยกตัวอย่างให้เห็นถึงปัญหาของการแปลข้อความเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางสังคมเป็นข้อความเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของปัจเจกบุคคลดังนี้คือ ข้อความว่า "ระบอบราชาธิปไตยมีความแข็งแกร่ง" ผู้สนับสนุนการลดทอนจะแปลข้อความนี้ว่า แนวโน้มของผู้ผู้ได้การปกครองจะมีทัศนคติชุดหนึ่งต่อกษัตริย์ (จงรักภักดี ยำเกรง ฯลฯ) แต่ไม่จำเป็นต้องหมายถึงผู้ผู้ได้การปกครองทุกคนหรือทุกเวลา แต่เป็นจำนวนที่เพียงพอ

ในบางเวลาที่มาทพอ คำว่า "จำนวนที่เพียงพอ" "ในเวลาที่มาทพอ" หรือ "ทัศนคติชุดหนึ่ง" ไม่อาจนิยามได้อย่างละเอียดโดยไม่ต้องพาดพิงถึงคำแบบของคร่อมคือ "ราชาธิปไตย" และการแปลจะกลายเป็นเรื่องยืดเยื้อวากวม เคหรือ ในขณะที่ข้อความที่อ้างถึงสถาบันมีความชัดเจน รวบรวม และเข้าใจได้ง่ายกว่า

เกล เนอร์แย้งแนวคิดของลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีที่เห็นว่าคำแบบของคร่อม เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นในความคิด ไม่อาจเป็นสาเหตุของสิ่งที่มีอยู่จริง ๆ ได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ปัจเจกชนมักมีมโนทัศน์แบบของคร่อมและกระทำตามมโนทัศน์นั้นโดยได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมรวมหมู่และวัตถุต่าง ๆ เช่น พิธีกรรม สัญลักษณ์ ฯลฯ เราต้องยอมรับว่าคนมักกระทำและคิดในรูปแบบของคร่อม เช่น เขาคิดว่า "ชาติ" มีอยู่จริงและ "ชาติ" เป็นสิ่งใหญ่กว่าคนในประเทศรวมกัน นี่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัจเจกบุคคล ผู้ศึกษาสังคมอาจพยายามขจัดมโนทัศน์แบบของคร่อมนี้ออกไป แต่ในส่วนของปัจเจกบุคคลจริง ๆ นั้น เขาถือว่ามโนทัศน์นี้เป็นสิ่งที่จะขจัดออกไปไม่ได้ ถ้าเป็นเช่นนั้นเราจะต้องยอมรับหรือว่า คำอธิบายที่สมบูรณ์ทางตรรกวิทยาต่อสภาพสังคมจะต้องถือว่าผู้ถูกศึกษามีความคิดที่ไร้สาระ เราอาจยอมรับเช่นนั้นก็ได้ แต่การที่คำแบบของคร่อมไม่อาจถูกตัดออกไปจากความคิดของผู้ถูกศึกษาทำให้มีเหตุผลที่จะคิดว่า ไม่ควรตัดคำแบบของคร่อมออกไปจากคำอธิบายของผู้ศึกษาเช่นกัน

เกล เนอร์วิจารณ์ความคิดของวัตกินส์ต่อไปว่าการที่แนวโน้มของมนุษย์ เป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจได้นั้น ความจริงแล้วน่าจะหมายถึงว่าเราคุ้นเคยกับมันมากกว่า เพราะแนวโน้มนี้มักประกอบด้วยกลุ่มคำที่ปรากฏให้เห็นบ่อย ๆ เช่น เชื่อ ต้องการ ยอมรับ ไม่สนใจ ฯลฯ แต่ถ้าการที่คำเหล่านี้ปรากฏบ่อย ๆ ทำให้เราสามารถเชื่อมั่นเป็นบรรทัดฐานในการอธิบาย ถ้าอย่างนั้นต้องถือว่าแนวโน้มใดใดเป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจได้ทั้งนั้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทก่อนว่า แนวโน้มบางอย่างของปัจเจกบุคคลก็มีไข้เข้าใจได้ง่ายเสมอไป เช่น แรงจูงใจของอาชญากร หรือแม้แต่คำที่เราพบบ่อย ๆ เช่น ความรัก ก็ตาม

เกล เนอร์ เห็นว่าผู้ที่สนับสนุนการลดทอนนั้นจัดได้ว่าเป็นพวก "ทฤษฎีการอธิบาย-แบบรูปภาพหรือกระจกเงา" (the picture or mirror theory of explanation) ตัวอย่างเช่นข้อความว่า "คณะกรรมการตัดสินใจแต่งตั้งนาย ก" นักลดทอนต้องการอธิบายข้อความนี้ด้วยการกล่าวถึงลักษณะที่สมาชิกของคณะกรรมการแต่ละคนได้ข้อสรุปของตนว่าจะแต่งตั้งนาย ก นี่คือการอธิบายตามแบบลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธี แต่การอธิบายแบบนี้ไม่น่าเชื่อถือได้ว่าเป็นการอธิบาย ทว่าน่าเชื่อถือว่าเป็นการบรรยายมากกว่า และถ้าถือว่ามันเป็นการอธิบาย สังคมศาสตร์ก็เป็นแค่การรวบรวมหลักฐานที่พิสูจน์ได้ การอธิบายจะกลายเป็นเพียงการให้ภาพ (illustrate) การให้ภาพอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ภาพครบสมบูรณ์นั้นจะเชื่อถือได้หรือว่าเป็นการให้คำอธิบายที่ดีที่สุด พวกที่สนับสนุนลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีเองก็ไม่เห็นด้วยกับการอธิบายแบบนี้ จึงพยายามดึงมโนทัศน์อย่างอื่นเข้ามาช่วยในการอธิบาย นั่นคือ เรื่องของแนวโน้ม แต่มันยากที่จะทำให้เห็นได้ว่าการอธิบายด้วยแนวโน้มนี้แตกต่างจากพวกจิตวิทยานิยมอย่างไร

เกล เนอร์ ได้แย้งลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีด้วยการยกตัวอย่างอีกว่า จากการศึกษาทางมานุษยวิทยานั้น เราเห็นว่าชนเผ่ามีโครงสร้างความสัมพันธ์บางอย่างในเผ่า เช่น การสืบมรดก เป็นต้น ซึ่งโครงสร้างนี้ดำรงอยู่มาได้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง เราสามารถอธิบายการคงอยู่ของโครงสร้างนี้ตามแบบลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีได้ว่าเป็นเพราะชนในเผ่านั้นมีแนวโน้มบางอย่างซึ่งทำให้โครงสร้างนั้นคงอยู่ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ไม่เพียงแต่ชนในเผ่าจะไม่เคยรับรู้ถึงความมีอยู่ของโครงสร้างนี้เท่านั้น อาจเป็นไปได้ด้วยซ้ำว่าเราไม่อาจแยกแยะบุคลิกหรือพฤติกรรมของชนในเผ่าที่สามารถเอามาอธิบายได้โดยเฉพาะเจาะจงว่าเป็นตัวการที่ค้ำจุนโครงสร้างนั้นไว้ แต่จากพฤติกรรมของชนในเผ่าเราอาจให้ภาพได้ว่าระบบนั้นคงอยู่อย่างไร ตัวอย่างเช่น ในชนเผ่าเผ่าหนึ่งอาจมีโครงสร้างความสัมพันธ์ของคนในเผ่าที่ยกย่องให้เพศหญิงเป็นใหญ่ โดยมีพฤติกรรมที่แสดงถึงโครงสร้างดังกล่าวนี้ อาทิ เช่นการสืบมรดก ทางสายมารดา การมีสัญลักษณ์เพศหญิงเป็นสัญลักษณ์ประจำเผ่า ฯลฯ พฤติกรรมของคนในเผ่าเหล่านี้

อาจให้ภาพว่าโครงสร้างหรือระบบที่ยกย่องเพศหญิง เป็นใหญ่ที่คงอยู่สืบทอดผ่านคนรุ่นต่าง ๆ มาได้อย่างไร แต่ไม่ว่าเราจะวิเคราะห์หรือแยกแยะพฤติกรรมเหล่านี้ออกมาอย่างถี่ถ้วนปานใด เราก็ไม่สามารถอธิบายได้ว่าอะไร เป็นสาเหตุที่ทำให้โครงสร้างหรือระบบดังกล่าวดำรงอยู่ได้ แต่เราอาจอธิบายการดำรงอยู่ของมันโดยใช้ข้อเท็จจริงทางสังคมอื่นเข้ามาช่วยในการอธิบาย เช่น เราอาจอธิบายการดำรงอยู่ของโครงสร้างดังกล่าวโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ที่มีต่อวิถีการผลิตของคนในเผ่า นั้น เป็นต้น

ในตัวอย่างนี้นั้น วัตกินส์ตอบข้อวิจารณ์ของเกลเนอร์ว่า ตัวอย่างของเกลเนอร์ กลับสอดคล้อง เป็นอันดีกับการอธิบายตามแบบปัจเจกชนนิยม ข้อเท็จจริงที่ว่าชนในเผ่าไม่เคยสนใจหรือรับรู้ความมีอยู่ของโครงสร้างดังกล่าว การที่พวกเขายอมรับโครงสร้างนี้อย่างไม่วิพากษ์วิจารณ์ นี่เป็นส่วนสำคัญในการอธิบายว่าทำไมโครงสร้างนี้จึงคงอยู่ คำอธิบายยังสามารถขยายต่อไปด้วยการชี้ให้เห็นกฎเกณฑ์บางอย่างซึ่งเป็นแนวโน้มที่ยึดติดกันอย่างแน่นแฟ้นและแพร่หลายเกี่ยวกับการแต่งงาน การสืบมรดก ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจแบบแผนของพฤติกรรมที่คนในเผ่ามีต่อญาติพี่น้องของตน ส่วนการที่ชนในเผ่ามีแนวโน้มร่วมกันได้อย่างไรนั้นก็ยังสามารถอธิบายได้ตามแบบลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีในตนเอง เดียวกับที่วัตกินส์สามารถอธิบายได้ว่าทำไมเด็กชาวอังกฤษจึงสามารถสร้างทัศนคติตามแบบชาวอังกฤษต่ออาชีพตำรวจได้⁹

แต่คำอธิบายที่วัตกินส์ยกมานั้น เราอาจวิจารณ์ได้ด้วยข้อโต้แย้งของรอย บาสการ์ บาสการ์วิจารณ์ว่าลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีนิยมสังคม เป็นอย่างเดียวกับกลุ่มคนจริง ๆ แล้วสังคมศาสตร์ไม่ได้สนใจพฤติกรรมของคนจำนวนมากหรือกลุ่มหรือที่เรียกกันว่าพฤติกรรมมวลชน นี่เป็นเรื่องของจิตวิทยาสังคม ไม่ใช่เรื่องของสังคมศาสตร์¹⁰ แต่

⁹ Watkins, "Methodological Individualism and Social Tendencies", pp. 275-276.

¹⁰ Roy Bhaskar, The Possibility of Naturalism, pp. 35-36.

วัดकिनส์ก็อาจแย้งบาสการได้เช่นกันว่ามัน เป็นข้อสมมติ เบื้องต้นของลัทธิปัจเจกชนนิยม-
เชิงระเบียบวิธีอยู่แล้วว่าสังคม เป็นสิ่งเดียวกับกลุ่ม นั้นหมายความว่าการศึกษาใน
สังคมศาสตร์ส่วนใหญ่ที่ทำกันอยู่นี้เป็นแนวทางที่ผิดและไม่ควรพัฒนาต่อไป แนวความคิด
นี้นักสังคมศาสตร์จำนวนมากคงยอมรับได้ยากและบางคนอาจอ้างได้ว่า ในทาง
วิทยาศาสตร์นั้น แม้ทฤษฎีทางเคมีจะลดทอนเป็นฟิสิกส์ได้ แต่วิชาเคมีก็ยังคงศึกษา
กันอยู่ มิได้ถูกยกเลิกไป

ในประเด็นนี้เกลเนอร์เองก็กล่าวไว้ว่า เราอาจยอมรับข้ออ้างของลัทธิ
ปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีได้ว่า สังคมประกอบขึ้นมาจากคน แต่ไม่ได้หมายความว่า
การอธิบายต้องอยู่ในรูปของคนเสมอไป นักสังคมศาสตร์ไม่ใช่ นักเขียนชีวประวัติ

ข้อโต้แย้งของซูซาน เจมส์

ในหนังสือชื่อ The Content of Social Explanation ซูซาน เจมส์
ได้วิพากษ์วิจารณ์ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีไว้หลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะ
เกี่ยวกับปัญหาการลดทอนทฤษฎีสังคม เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับปัจเจกบุคคล

ตามทัศนะของซูซาน เจมส์ ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีมีลักษณะที่
สอดคล้องกับสามัญสำนึก (intuition) และดูน่าเชื่อถือกว่า เพราะมันเหลือเชื่อ
ที่จะคิดว่าตัวเราไม่มีผลกระทบต่อโลกและเป็นเพียงเหยื่อของสังคม ทัศนะของลัทธิ
ปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีจึงได้รับการยอมรับมาก แต่มันก็ก่อให้เกิดผลกระทบ
อันไม่พึงปรารถนาต่อปรัชญาสังคมศาสตร์ 2 ประการคือ

ประการแรก ทัศนะนี้ทำให้การใช้บรรทัดฐานแบบปัจเจกชนนิยมในการอธิบาย
กลายเป็นเงื่อนไขที่กำหนดมาล่วงหน้า การอ้างความตั้งใจ ความปรารถนา ฯลฯ ของ
ปัจเจกบุคคลกลายเป็นทางเดียวที่จะอธิบายการกระทำ ส่วนแนวความคิดแบบอื่นที่ไม่ได้
ใช้บรรทัดฐานแบบนี้เลยถูกถือว่าไม่ครอบคลุม แต่ถ้าเราเห็นว่าความน่าเชื่อถือของ

ลัทธิปัจเจกชนนิยมอยู่ที่มันสอดคล้องกับสามัญสำนึก ก็เท่ากับเราถือว่าการอธิบายสังคม โดยพื้นฐาน เป็น เรื่องของสามัญสำนึก

ประการที่สอง หากใช้ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีเป็นบรรทัดฐาน เพียงหนึ่งเดียวในการอธิบาย ก็เท่ากับเราตัดทฤษฎีสังคมออกจากสาขาอื่น ๆ ทางสังคมศาสตร์ นักปัจเจกชนนิยมมักยกตัวอย่างถึงความสำเร็จของระเบียบวิธีแบบปัจเจกชนนิยมในสาขาเศรษฐศาสตร์ นั่นคือ แบบจำลองเรื่องการเลือกอย่างมีเหตุผลของมนุษย์ ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์สามารถนำไปใช้อย่างได้ผลในการอธิบายความเป็นไปของระบบเศรษฐกิจ เช่น เรื่องอุปสงค์ อุปทาน เป็นต้น แต่ยังมีสาขาอื่น ๆ ในสังคมศาสตร์ที่ไม่เห็นพ้องกับทัศนะนี้ เช่น สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ เป็นต้น¹¹

ในการพิจารณาปัญหาเรื่องการลดทอนนั้น เราต้องมีแนวคิดที่ชัดเจนว่าอะไรคือความแตกต่างระหว่างทฤษฎี 2 ประเภท นั่นคือ ทฤษฎีเกี่ยวกับสังคมองค์รวมกับทฤษฎีเกี่ยวกับปัจเจกบุคคล และความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีทั้งสอง

ปัญหานี้มักได้รับคำตอบในทำนองว่าทฤษฎีสังคมคือทฤษฎีที่มีกฎและข้อความทั่วไป ซึ่งให้คุณสมบัติแก่สังคมองค์รวม ส่วนทฤษฎีเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลก็ให้คุณสมบัติแก่ปัจเจกบุคคล แต่บรรทัดฐานนี้ยังถือว่าเพียงพอไม่ได้ เพราะมีข้อความจำนวนมากที่เกี่ยวกับปัจเจกบุคคล แต่มีนัยแฝงถึงข้อเท็จจริงทางสังคม เช่นข้อความว่า "ภรรยาของเขาเป็นศิลาแพทย์หัวใจ" ข้อความนี้ให้คุณสมบัติแก่ปัจเจกบุคคลก็จริง แต่คุณสมบัตินั้นมีสมมติฐานถึงการมีอยู่ของข้อเท็จจริงทางสังคม (ในที่นี้คือโรงพยาบาล) บรรทัดฐานนี้จึงยังไม่เพียงพอในทางปฏิบัติ

¹¹ Susan James, The Content of Social Explanation, pp. 7-9,

ลัทธิปัจเจกชนนิยม เจริงระเบียบวิธีเสนอบรรทัดฐานใหม่ว่าข้อความ เช่น "เธอได้รับคำอวยพรจากนายกรัฐมนตรีนะ" เป็นข้อความเกี่ยวกับปัจเจกบุคคล จึงควรเป็นข้อความที่จัดอยู่ในทฤษฎีฝ่ายตน และข้อความเกี่ยวกับสังคมจริง ๆ เท่านั้น ที่จำเป็นต้องนำไปแปลหรือลดทอน แต่ทางฝ่ายลัทธิองค์รวมหรือผู้ต่อต้านการลดทอนก็แย้งว่า ในการอธิบายข้อความประเภทนี้นั้น พวกลัทธิปัจเจกชนนิยมใช้สมมติฐานของฝ่ายลัทธิองค์รวมโดยไม่รู้ตัว (เราจะเข้าใจคำว่า "นายกรัฐมนตรีนะ" ได้ เราต้องมีสมมติฐานถึงการมีอยู่ของรัฐและระบบการบริหาร) ดังนั้น ต่างฝ่ายจึงต่างอ้างว่าข้อความประเภทนี้จัดอยู่ในทฤษฎีฝ่ายตน

ปัญหานี้เป็นปัญหาที่แก้ให้ตกได้ยากเนื่องจากข้อเสนอของแต่ละฝ่ายต่างวางอยู่บนสมมติฐานที่อีกฝ่ายไม่ยอมรับ ยิ่งไปกว่านั้นความพยายามในการแก้ปัญหานี้บางครั้งนำไปสู่ข้อสรุปที่ฝ่ายผู้สนับสนุนการลดทอนเองก็ไม่ได้เห็นด้วย นั่นคือการแก้ปัญหามาโดยทำลายความแตกต่างระหว่างทฤษฎีเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลกับทฤษฎีเกี่ยวกับสังคม ก่อให้เกิดข้อสงสัยว่ามีทฤษฎีอยู่สองประเภทจริงหรือไม่ ถ้าไม่มีอยู่จริงก็ไม่จำเป็นต้องมีการลดทอนอยู่เลย

หัวใจสำคัญของปัญหานี้จึงอยู่ที่สถานะของภาคแสดง (predicates) ซึ่งให้คุณสมบัติแก่ปัจเจกบุคคล แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีสมมติฐานถึงการมีอยู่ของข้อเท็จจริงทางสังคม (เช่น ศัลยแพทย์หัวใจ นายกรัฐมนตรีนะ) ข้อความประเภทนี้รวมไปถึงข้อความที่ทำให้คุณสมบัติด้านความคิดจิตใจเกี่ยวกับโลกสังคมแก่ปัจเจกบุคคลด้วย เช่น ความยำเกรง ความศรัทธา ฯลฯ มีการเสนอเหตุผลสองประการที่ชวนให้คิดว่าคุณสมบัตินี้จัดอยู่ในทฤษฎีเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลคือ ประการแรก ในข้อความประเภทนี้ เราไม่ได้พาดพิงถึงข้อเท็จจริงทางสังคมโดยตรง แต่พูดถึงทัศนคติของคนที่มีต่อมัน ประการที่สอง ทัศนคติที่ปัจเจกบุคคลมีต่อข้อเท็จจริงทางสังคมนั้น ไม่ใช่ปฏิสัมพันธ์โดยตรงที่คนมีต่อสังคม แต่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสิ่งที่เขายึดถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของสังคมนั้น เราจึงไม่จำเป็นต้องอ้างถึงข้อเท็จจริงทางสังคมในการอธิบายต้นกำเนิดของทัศนคติ

ข้ออ้างทั้งสองประการนี้ชี้ให้เห็นว่า ในการอธิบายทัศนคติที่ปัจเจกชนมีต่อสังคม

เราไม่จำเป็นต้องมีสมมติฐานถึงการมีอยู่ของสังคม ทักษะคิด เช่นนี้ยังมีปัญหาที่นักปรัชญาไม่ยอมรับอยู่ เนื่องจากมันมีนัยว่าวัตถุที่จะเป็นสาเหตุของทักษะคิดได้ต้องเป็นสิ่งทีประจักษ์ได้ชัด เท่านั้น และอ้างต่อไปว่าสังคมขาดคุณสมบัติอันนี้ แต่บรรทัดฐานว่าวัตถุไหน เป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ชัดก็ยังคงคลุมเครืออยู่มาก และนักปรัชญาบางคนก็เห็นว่าสังคม เป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ชัดเช่นกัน

ทักษะข้างต้นของสัตว์จึง เจกชนนิยม เจริญระเบียบวิธีมีนัยแฝงอยู่ว่า บัจ เจกบุคคลและคุณสมบัติของมัน เป็นวัตถุของการศึกษาในโลก แต่สังคมหรือสถาบัน ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ประเภทนี้ และเราศึกษาสังคมได้โดยทางอ้อมเท่านั้น นั่นคือต้องถือว่ามันเป็น เนื้อหาของทักษะคิดของบัจเจกบุคคล ดังนั้น ตามทักษะนี้จึงไม่มีทฤษฎีอะไรต้องมาลดทอน เพราะสิ่งเดียวที่มีอยู่คือคุณสมบัติทางทักษะคิดของบัจเจกบุคคล การที่เราพูดพาดพิงถึงสถาบันอยู่ทุกวัน เป็นแค่คำที่สร้างขึ้นเพื่อพูดรวบรัดถึงความจริงเกี่ยวกับทักษะคิดของคนเท่านั้นเอง ข้ออ้างเหตุผลแบบนี้จึงไม่สนับสนุนการลดทอนเลย

ในทางฝ่ายที่ต่อต้านการลดทอนก็เช่นกัน ฝ่ายนี้พยายามแก้ปัญหารื่องสถานะของภาคแสดงโดยวางอยู่บนสมมติฐานที่ฝ่ายสัตว์บัจเจกชนนิยม เจริญระเบียบวิธีปฏิเสธ ตัวอย่างเช่นงานของมอริช แมนเคลบอม

แมนเคลบอมแบ่งข้อเท็จจริงออกเป็น 2 ประเภทคือ ข้อเท็จจริงทางสังคมกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบัจเจกบุคคล เขาเสนอว่าพฤติกรรมของบัจเจกบุคคลจะเข้าใจไม่ได้เลย ถ้าไม่มองพฤติกรรมนั้นในรูปของสถานะและบทบาท และแนวคิดเรื่องสถานะและบทบาทจะไม่มีคามหมายถ้าไม่ตีความมันในรูปขององค์กรทางสังคม ข้อโต้แย้งของแมนเคลบอมเช่นนี้มีนัย เช่นกันว่าการพยายามแบ่งภาคแสดงเป็น 2 ชุด เป็นสิ่งที่เป็นไปได้โดยแมนเคลบอมวางพื้นฐานความคิดอยู่บนลัทธิองค์รวมโดยรูปแบบ ภาคแสดงซึ่งให้คุณสมบัติแก่บัจเจกบุคคลกับภาคแสดงที่ให้คุณสมบัติแก่สังคมให้คำนิยามซึ่งกันและกัน เราจะเข้าใจความหมายของอันหนึ่งได้ต้อง เข้าใจอีกอันหนึ่งด้วย ในแง่นี้ฝ่ายสัตว์บัจเจกชนนิยมไม่ยอมรับเช่นกัน

ปัญหาที่ต่างฝ่ายต่างมีสมมติฐานที่อีกฝ่ายไม่ยอมรับและทั้งสองฝ่ายกำลังพยายามหัดการลดทอนทั้งไปนี้อาจแก้ได้โดยการย้ำว่า การลดทอนเป็นเรื่องของการลดทอนทฤษฎี หมายถึงการลดทอนกฎและภาคแสดงทั้งหมด ไม่ใช่เพียงแค่การลดทอนภาคแสดงบางอัน ดังนั้น แทนที่เราจะมัวเน้นที่การแบ่งระหว่างภาคแสดงที่คุณสมบัติแก่ปัจเจกบุคคลกับภาคแสดงที่คุณสมบัติแก่สังคม เราน่าจะให้ความสนใจกับสาขาวิชา (disciplines) มากกว่า นั่นคือปัญหาว่าสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องกลุ่มหรือสังคมสามารถลดทอน เป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปัจเจกบุคคลได้หรือไม่ เช่น สังคมวิทยาสามารถลดทอนเป็นจิตวิทยาได้หรือเปล่า

หากทางฝ่ายลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธียืนยันว่าการลดทอนเป็นไปได้ ในลักษณะดังกล่าวนี้ ก็ต้องชี้ให้เห็นว่าเราสามารถแบ่งแยกสังคมวิทยาออกจากจิตวิทยาได้อย่างชัดเจน และคุณสมบัติของสังคมขึ้นอยู่กับสิ่งที่ปัจเจกบุคคลกระทำ และการกระทำนั้นอธิบายได้ด้วยจิตวิทยา ตัวอย่างเช่น จิตวิทยาเป็นตัวการสำคัญที่ผลักดันให้เกิดบทบาททางสังคม การยอมรับบทบาทนั้น เป็นภาวะทางจิตวิทยา ไม่ได้เกิดจากปัจจัยทางสังคม นั่นคือมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ-ผลลัพธ์ระหว่างคุณสมบัติทางจิตวิทยาของบุคคลกับคุณสมบัติทางสังคมของกลุ่ม แต่ข้ออ้างข้างต้นนี้เพียงพอหรือไม่ที่จะชี้ให้เห็นว่าสังคมวิทยาสามารถถูกลดทอนได้

ข้อสงสัยประการแรกคือ ขณะนี้เรายังไม่มีทฤษฎีเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลที่ครอบคลุมเพียงพอที่จะให้คำอธิบายเชิงสาเหตุ-ผลลัพธ์แก่พฤติกรรมทางสังคมทั้งหมดได้ ดังนั้น ข้ออ้างที่สนับสนุนลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีนี้จึงยังเป็นแค่สมมติฐาน นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติบางอย่างที่อธิบายด้วยจิตวิทยาไม่ได้ เช่น กลุ่ม ๆ หนึ่งอาจมีผลประโยชน์ร่วมกันโดยที่ผลประโยชน์นั้นไม่ได้เป็นภาพสะท้อนของความปรารถนาของสมาชิกในกลุ่มนั้น แต่ตัวอย่างประเภทนี้ ฝ่ายลัทธิปัจเจกชนนิยมอาจไม่ยอมรับ โดยถือว่าเป็นตัวอย่างที่ไม่มีอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง¹²

¹² Ibid., pp. 37-51.

ข้อโต้แย้งของชูชาน เสมส์นี้กล่าวได้ว่ามีน้ำหนักพิจารณาอยู่มาก เพราะเป็นข้อโต้แย้งที่วางอยู่บนสมมติฐานซึ่งทางฝ่ายลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีเองก็ยอมรับ ดังที่วัตกินส์เคยอ้างไว้ใน การโต้ตอบข้อวิจารณ์ของแมนเดลมอมและเกลเนอร์ว่า ข้ออ้างเหตุผลของแมนเดลมอมและเกลเนอร์ไม่สมเหตุผลเพียงพอเนื่องจากไปเน้นแต่ที่การลดทอนข้อเท็จจริงทางสังคมไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วปัญหาขึ้นอยู่กับที่การลดทอนกฎทางสังคมต่างหาก¹³ แต่เมื่อเราพิจารณาถึงปัญหาการลดทอนโดยเน้นที่ทฤษฎีตามสาขาวิชา ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลเท่าที่เรามีอยู่ตอนนี้ก็คือจิตวิทยา แต่ดังที่กล่าวมาแล้วว่าทั้งปอล เพอร์และวัตกินส์ต่างก็ไม่เห็นด้วยที่จะให้จิตวิทยาเป็นพื้นฐานของสังคมศาสตร์ ทว่าทั้งสองก็ไม่เคยเสนอได้ชัดเจนว่าทฤษฎีเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลที่ต้องการให้เป็นคำอธิบายโดยรากฐานของปรากฏการณ์ทางสังคมนั้นควรจัดอยู่ในสาขาอะไร ความไม่ชัดเจนนี้เองที่ทำให้ผู้ต่อต้านการลดทอนเกือบทุกคน (เช่น แมนเดลมอม เกลเนอร์ รูเบน ฯลฯ) วิจารณ์ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีได้ว่าไม่แตกต่างจากพวกจิตวิทยานิยม

ชูชาน เสมส์ ได้วิพากษ์วิจารณ์ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีต่อไปด้วยว่า ลัทธินี้มีปัญหาทางด้านการปฏิบัติ กล่าวคือวิธีอธิบายของลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีนั้นยึดขาดเย็นเยื่อ เช่น ถ้าเราจะลดทอนทฤษฎีที่พาดพิงถึงคุณสมบัติของสถาบัน การจะลดทอนคำพวกนี้ทั้งหมดจะทำให้ทฤษฎีซับซ้อนมากจนหมดพลังการอธิบาย หากเราใช้ความง่าย (simplicity) และความสามารถในการประยุกต์ใช้ (applicability) เป็นบรรทัดฐานของคำอธิบายที่ดี ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีจะถือว่าเป็นวิธีการอธิบายที่ดีไม่ได้ตามบรรทัดฐานนี้ คำถามอีกประการหนึ่งคือหากเราสามารถเข้าใจโลกสังคมได้ด้วยคำแบบองค์รวมอยู่แล้ว ก็ไม่มีเหตุผลที่จะต้องมีการลดทอนอีก¹⁴

¹³ Watkins, "Methodological Individualism and Social Tendencies", p. 271.

¹⁴ Susan James, The Content of Social Explanation, pp.52-53.